

Szakmai gyakorlat az NDK-ban

Csongrád megyéből 307 fiatal, 18–26 év közötti fiú és leány jelentkezhet az NDK üzemeibe szakmai gyakorlatra. A megyei tanács vb munkaügyi osztályán elmondották a jelentkezés leglényegesebb alapfeltételeit: 18–26 éves életkor, nőtlen, vagy hajadon családi állapot. A sorköteles fiatalok közül az AN és a BHSZ minősítések vagy a legalább hathónapi katonai szolgálatot teljesítettek utazhatnak ki. A 18–19 éves fiatalok szolgálathasználatát kaphatnak.

A kiutazni szándékozók a városokban

lakók a városi munkaügyi osztályokon, a községekben lakók pedig az illetékes járási hivatalok munkaügyi csoportjainál kaphatnak bővebb felvilágosítást. Jelentkezni április 25-től július végéig lehet.

Megyéinkből 132 szakmunkás férfi, többségében lakatos, hegesztő, forgácsoló, autószerelő, elektro. és mechanikai műszerész stb. szakmával rendelkezők kaphatnak munkaszervezőt. Lehetőség van 175 betanított munkás — köztük 75 nő — kiutazására is. E fiatalok kerámia- és porcelánüzemekben vállalhatnak munkát.

Szeged hangulatáért

Hozzászólások a Délmagyarország cikkéhez

Mindenki szenvedélyesen védi a maga véleményét — jóllehet, számosan csak érzelmi alapon ítélik meg a vitában. A műszaki szemléletű olvasók érvelnek és bizonyítanak, s érdekes módon alig figyelnek szavukra a hozzászólók. Vajon miért? Most néhány levélből ismét közreadunk egy összeállítást, a márciusban kezdett vitához.

lekedésnek ezt a bevált, nagy teljesítményű és olcsóbb formáját!

A villamsokon ma is sok az utas, mert kényelmesebb, tágasabb, könnyebb fel- és leszállni, nemigen fordul elő, hogy lemaradnak az utasok, ami a busznál gyakran megcsúszhat.

Szeretjük a villamost, és ragaszkodunk hozzá, s véleményem szerint erre is gondolt a város vezetősége, amikor a 4-es vonal kétvégén kiépítését elhatározta.

Suhai Sándor,
Szélső sor 1/B

A Lenin körúton csak két megoldás lehetséges: a villamosvonalat a felszín alá vinni, vagy megszüntetni. Az említett első megoldás ugyan igen költséges, de ez látszik a legrealisabbnak. Elképzelésem szerint a vonal a Radnóti gimnáziumnál levő csomópont előtt menne a felszín alá, és a Dugonics tere elhagyva jönne újra a felszínre. A Lenin körúton csak egy megálló lenne, a magas költségek miatt, a Kálvin téren. Mivel a Kálvin tér a város egyik legforgalmasabb csomópontja, s forgalma a közeli években megduplázódik, itt egy gyalogos aluljáró kiépítése is célszerűnek látszik.

Földalatti és aluljárót?

En mindig nagy érdeklődéssel olvasom azokat az írásokat, amelyek Szegedről, és annak jövőjéről szólnak, így a „Szeged hangulatáért” című sorozatot is. Először a Délmagyarország 1974. április 3-i írásához szeretnék hozzászólni, amely a villamosközlekedés jövőjéről is szól. Szerintem a villamosközlekedést lehet bővíteni Szegeden, ha nem is nagy méretekben. Például Tarjánból kiindulva, a majdani Északi városrészen és Rókuson keresztül a nyugati iparkörzetbe, valamint az Északi városrészből a Csongrádi sugárúton a Szent István térre. Ezeknek a vonalaknak nagy része keresztetzi, érinti egymást, így biztosítva van az átszállás a város más része felé, valamint a Belvárosba közvetlenül is el lehetne jutni ezekről az új lakótelepekről.

A jelenbe visszatérve: a tarjáni villamosvonalal kapcsolatosan az a véleményem, hogy helyes annak kétvégén nyírási építése, viszont az valóban helytelen lenne, ahogy azt a levélíró írta, a rohamosan növekvő járműforgalom, valamint a környezet rovására tenni ezt.

A másik probléma a Kosuth Lajos sugárút átépítése. Ha lehetséges, akkor a régi hid megmaradna, amelyen a városba befelé két forgalmi sávon haladhatnának a járművek. Itt célszerű volna megszüntetni a gyalogjárót, hogy megfelelő útszélesség álljon az autósok rendelkezésére. A régi hid mellett épülne az új felüljáró, szintén két forgalmi sávval, megfelelő szélességű gyalogjáróval, és esetleg külön kerékpárúttal. A közepre helyezett villamosvonal természetesen az új felüljárót alatta keresztelné. Ebben az esetben azonban a felüljáró már a Vásárhelyi Pál utcától indulhatna, így biztosítva lenne a megfelelő magasság, valamint enyhén ívben vezethető a felüljáró a régi hid mellé, s még az állomást sem kellene átépíteni.

S itt szeretném megragadni az alkalmat egy javaslatra, miszerint ez a sorozat, ezzel a címmel maradjon meg a Délmagyarország állandó sorozatának, hogy a várossal kapcsolatos problémákba mi, olvasónk is beleszólhassunk, és vitatkozhassunk.

Szabó András,
Zákány u. 17.

Hegedűs András:

Móra Ferenc hétköznapijai

58. Velence szegénységében az odaválási Mári néni, Jani bácsik árulták a házicsipkét, bugyellárist, nadrágszíjat. Az egyik olasz falunak van egy Viktor Emánuel-szobra, amelyről a közhit azt tartja, hogy mikor a déli harangszót meghallja, akkor mindig megemeli a kalapját. Ez is rögtön Szegedet juttatta Móra eszébe. „Mármint ebben az az érdekes — írta — hogy Szegeden szóról szóra ezt meséll a külvárosi nemzet a Tisza-száblóhoz Várasz helyi Pál mérnök szobráról.”

Írónk külföldön is a „fűszál-emberek”, a „kis-emberek” szemével nézte a világot. Ezért figyelt fel a nyolcgyermekes Zia Niára, a háború rokkant katonájára és Pablóra, „a spányol célszerű szögény embőr”-re, aki beköltözött a halottasházba, s mikor a csendőrkáplár két pofon közt megkérdezte tőle, hogy merte ellopni ezt a házat, ő a megvert kutyát alázatosságával és a filozófiai tanítók bölcsességével azt felelte:

Az öreg hölgy látogatása

Hazai operabemutató Szegeden

Az öreg milliomosnő látogatása fiatalosága egykori színhelyén nem holmi szokványos vidéki vikend: a város és a nő kölcsönösen várnak egymástól valamit. A csődbe jutott város pénzét, Klára föl is ajánlja, de a valószínűtlenül magas összegért, egymilliárd fejében emberfejet kér — igazít. Illet, aki cserbenhagyta, gyermeküket megtagadta, aki miatt Klára meggyaláztott, kicsúfoltan menekült Güllenből. Egy gazdag örömeny emelte ki a hamburgi bordélyházból, halála után Klára milliomosnő, majd szervezett házassági manőverei során multimilliomosnő lett, s most már a kapitalista gazdagság jelképes alakjává emelkedve a megvásárolhatatlanságról is bebizonyítja: az áru — legfeljebb drágább több magánháznál vagy luxuskocsinál.

Klára megveszi a gülleni igazságszolgáltatást. A legborzasztóbb, hogy neki egymilliárdot is megér (Ill még pottom áron kapta annak idején) — a legjellemzőbb, hogy a város, addig tiltakozik az erkölcs és igazság talárlájában, míg megadja.

Lehet-e drámaszöveg fölé kottát rajzolni, az öntörvényű színpadi nyelv elé violakulcsot? Hiszen a színpadi nyelv az író, legsajátabb, szuverén hozzájárulása a drámahoz, (mondja — szó szerint — Dürrenmatt), a komponista viszont nem zenésíthet meg adományokat, csak nyersanyagot. Dürrenmatt figurái magukban hordozzák bűneiket és igazságait (mikor az ész, mikor az erkölcs, mikor a pénz, mikor a jólétszón igazzá válik), ennyi „igazság” összefényképezésénél szikrázik föl a levegő, hogy a villám csak egyet sújtson, aki nélkül viszont — paradox módon — nem adnánk meg a többieknek a regenerálódás lehetősége. Itt nem az egymástól különböző rendszerekben gondolkodó emberek igazságai ütköznek össze, hanem az azonos töről metszettek igazságai, legfeljebb Ill szaladna el közülük, önvédelmi okokból persze, míg végül belátja, képtelenség szabadulni a gülleni mocsárból, vállalnia kell az áldozatot, de nem menti föl a várost, az „eljárás terhet nem veszi le róluk”, a bűntudat túléli a bűnhődést. Dürrenmatt a gülleni bűnt fogalmazta az opera librettójába is, Gottfried von Einem megértette szándékát. Kitiűnően érezte, hogy a szerepek inkább típusok, mintsem lélektanilag önállóított, árnyaltan jellemzett figurák, ezért a hagyományos operai

Ács S. Sándor felvétele

A két főszereplő: Gyimesi Kálmán és Lengyel Ildikó (háttal: Vargha Róbert)

motívumtechnikával hívta be őket a színpadra. Szellemesen használta ki a szöveg-fogaskerékszerűen illeszkedő, pergő dialógusait, a kórusokat, mint a gülleni magatartás akkordjait, a jelenetek operai hatásosságát, tabló- és látványyszerűségét. Tudja, hogy a mai opera sem nélkülözheti a dallamot, ezért nem fukar a cantilénákkal, sőt emlékeztet romantikus ízeket is beidéz a stílus, az operai hatás kedvéért.

A tragikus végű komédia századunk műfaja. A szegedi bemutató rendezője, Horváth Zoltán, láthatóan megfogadta Dürrenmatt tanácsait: „sötét dolog, éppen ezért nem szabad sötét színekkel ábrázolni, hanem nagy emberséggel, nem haraggal, hanem gyásszal, sőt: humorral”. Gyarmathy Ágnes eszköztelen és mozgékony díszleteiben, kőznapi szürke, fakó színpadképében az utolsó jelenet lila fátólossága sugallja a disszonanciát. Horváth Zoltán a folyamatos, áttűnősszerű képek kirajzolása, a szereplők mozgásába, a játékelemekbe még befecskendezte a humor injekcióját, a zártabb zenei szakaszokban viszont az énekek erejét még túlságosan igénybe veszi a muzsika figyelme.

A szegedi Opera ismét rendkívüli feladatra vállalkozott, és a tény regisztrálása mellett akkor sem szabad szótlanul elmenni, ha — kicsit hozzá is szoktunk már — Vaszy Viktor szenvedélye-

sen és céltudatosan építi ki valóban nem hétköznapi repertoárját, szolgálatot téve nemcsak Szeged, az ország operakultúrájának. A pénteki premier fölvonultatta a szegedi operajátszás erőit (egészseges, markáns, kidolgozott zenekari játék, a szólisták megbízhatósága, fegyelme, a stílus tisztasága), de figyelmeztetett a hiányosságokra is (a kórus változatlanul gond). Lengyel Ildikó élénk színekkel festette ki a némileg megfiatalított öreg hölgy alakját, hangjának karaktere is alkalmas a szerepre. Gyimesi Kálmánnak (Ill) sikerült legmesszebb kerülni a beleiskedő operai „maníroktól”, szorongásos, jellegzetes és szánalmas szatécot állított elénk. Csizmadia László és Rosta Mihály eunuchkettőse telitalálat, kitűnő Gregor József démoni papja, Sinkó György orvosa, Vargha Róbert főkomornyikja, Halmai László rendőre, s nem lehet panasz Juhász József (polgármester) és Börcsök Istvánra (tanító) sem. A kisebb szerepekben Berdál Valériát, Réti Csabát, Tamás Endrét, Szencics Ibolyát, Halászi Évát, Gortva Irén, Martinek Csabát, Szalay Zsigmondot, Huszár Ferencet, Nagy Jenőt és ifj. Rácz Imrét hallottuk; Boncz Géza, Dávid Zoltán és a főiskola tornászait láttuk. A darab szövegét Szabó Miklós, a szegedi Opera egykori kitűnő művésze fordította, aki — a szerzővel együtt — eljött a premierre.

Nikolényi István

Meggyőződéseim viszont, hogy az egész vita a lépcsőházi levélsekre nyit, felszerelését megelőző vitához lesz hasonló. A tény már úgyis eleve adott, hiába kér más a laikusok döntő többsége: akkor a levélsekre nyit, felszerelését, most a fairtás. Boldog lennék, ha tévednék.

Kelemen Gábor,
Tolbuhin sgt. 8.

Az olcsó és kényelmes villamos mellett

Nem árt egy-két szó a „vékonypénzüke” érdekében sem! Szép, hogy védjük a fákat, a zöldet, de legelőször az embert védjük. Azt a sok nyugdíjast például, akik az olcsóbb villamos havibérlettel is sokat meg tudnak takarítani. Aki a város peremén él és sokat utazik, nem lehet közömbös a villamosközlekedés ügyében. Igenis fejleszteni kell a tömegköz-

„Azt hittem... az élőknek kell a ház, nem a holtaknak.”

Móra külföldön is olyan volt, amilyenek idehaza ismertük meg. Ezért tájékoztatta olvasóit a spanyolországi utirazok közlése előtt arról, hogy mit várhatnak tőle. „De hát mindenki csak annyit tartisznázik össze, amennyire tehetsége van, s én nem vagyok se gazdag kéjtusa, se tudós tanulmányutast, még csak meglelt ember se vagyok, csak a szűcsné kisfia, aki a Daru utcából kiszaladt egy kicsit a világ nagy utcájára, de igazság szerint a pálmák alatt és a kőcsodák közt se látott mást, mint otthon, a folyóka füves partján, mikor darászdongásos nyári délutánokon beleálmodta magát a sötétkék ég fehér felhőbolygáiba.”

Móra külföldön is hazai gondokba temetkezve élt. 1927. tavaszán Abbáziába utazott pihenni. Ott érte a búzaszentelő napja. Egy körmenettel találkozott, s rögtön felszakadtak benne a hazai emlékek, s arra gondolt, hogy az ő házában, a jegenyek alatt, a vadvizek mentén ma ünnepük van a lehaltott fejű, szomorú és fáradt embereknek. S már lelki szemei előtt megjelentek a Ferencek és Mátyások, az Etelék és Rózák, a Péterkéék és Marikák, amint topognak a búzamezők koszorujában lehaltott fejű, szomorúan és fáradtan. Azonnal íróasztalhoz ült, mert a forró élmény erejével szakadt ki belőle a mű, az *Enek a búzamezőkről*.

„... együtt öregedtem meg ezzel a házzal...”

Juhász Gyula így látta Móra igazgatói tevékenységét a Somogyi Könyvtárban és Városi

Múzeumban: „Amit Tömörkény nem egészen tiszteltől kezdett, azt ő folytatta teljes dicsőséggel. Különösen a régiségtár és a néprajzi tárt páratlan gazdagsága és eredetisége az ő érdeme, de a közművelődésnek emelt Tisza-parti palota minden egyes szöglete az ő lelkiének és kezének gondosságát és pontosságát hirdeti.”

Móra a Somogyi Könyvtár igazgatójaként a könyvtárból — és természetesen a múzeumból is — a kultúra modern központját akarta megteremteni. A Kultúrpalota nem lehet többé „luxusholmi”, amit előkelő idegeneknek mutogatnak, ezért tudományos jellegét és nevelő erejét egyaránt fokozta, a város szellemi központjává tette.

Az 1920-as évek elején tervei megvalósítását az anyagi nehézségek akadályozták. Nagytakarítást például nem végeztethetett a múzeumban: a tíznapos takarítás 80 000 koronába került volna akkor, amikor az évi segély összege az államtól, a várostól 60 000 korona volt. Megkérte a polgármestert, hogy a közgyűlések után szedesse össze a szavazócédulákat, tiszta felületet kéri lapnak használni, az olvasóteremben. Beszűntette olyan külföldi és hazai folyóiratoknak a járatását, amelynek minden száma megvolt. 1921-ben a karácsonyi ünnepeken zárva kellett tartani a múzeumot, mert nem volt fűtőanyag. Nem szűnt meg panaszkodni amiatt, hogy kevés a személyzet, a tornyosuló feladatokat csak éjszakákba nyúló munkával tudják elvégezni.

(Folytatjuk.)